

Ahilik ve İletişim: Nitel Bir Çalışma

Mehmet Kart

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD Doktora Öğrencisi, Kırşehir
mehmetkartt@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1790-1270>

Nihat Çalışkan

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, Kırşehir
ncaliskan@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6503-7432>

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 29.03.2017 Revize Tarihi: 23.05.2019 Kabul Tarihi: 23.05.2019

Atıf Bilgisi

Kart, M. ve Çalışkan, N. (2019). Ahilik ve iletişim: Nitel bir çalışma, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 93-111.

Öz

Binlerce yıl içinde insanoğlu, kendini ifade edebilme dürtüsüyle çeşitli yöntemlerden yararlanmışır. Bu yöntemler, iletişim kanalları aracılığıyla anlam bulmuştur. İletişim; insanların duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşarak birbirlerini anlamasını sağlayan bir süreçtir. 21. yüzyılda bilim ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin etkisiyle dünyada yüksek tempolu bir toplumsal dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu dönüşüm, bireylerin birbiriyle olan iletişimlerinin gittikçe karmaşıklaşmasını da beraberinde getirmektedir. Böylesi bir durumun etkisinde kalan bireyler; kişisel, toplumsal ve örgütsel iletişim sürecinde çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalarak bunlara çözüm üretme noktasında sıkıntılar yaşamaktadır. Türk tarihi mirasında yer alan ve sosyokültürel yaşamda etkin bir iletişim modeli ortaya koyduğu düşünülen Ahilik sisteminin hem bireysel sorunları aşma hem de toplumsal sorunları çözmeye bağlamında nasıl bir iletişim anlayışı benimsediğine ilişkin tespitlerin yapılmasının amaçlandığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden “doküman analizi” tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda, yapılan çalışmada şu sonuçların öne çıktığı söylenebilir: Ahilik; yaşlı kişileri usta kabul ederek onların hayata dair birikimlerini, insan yetiştirme sürecinin merkezine koyarak toplumsal hafızanın aktarılmasını sağlayan daha geleneksel bir iletişim anlayışı uygulamaktadır. Gündüz iş yerlerinde, akşam zaviyelerde sürekli birbiriyle iletişim içerisinde olan Ahilerin dikkate değer bir örgüt içi iletişim örneği gösterdiği belirtilebilir. Sosyal kuralları bireylerin toplumsal yaşantısının tamamını kapsayan özgün yöntemlerle aktaran, birleştirici ve dayanışmacı bir kültürün ürünü olan Ahiliğin, toplum ile bütünleşmesi ve ondan destek almasını uyguladığı iletişim anlayışıyla sağladığı ileri sürülebilir. Bununla birlikte, Ahilerin iş yerlerine astıkları levhalarda ve yapmış oldukları sanat eserlerinde topluma mesaj vererek iletişimi farklı bir boyuta taşıdıkları da söylenebilir. Ayrıca, internet teknolojilerinin bireyleri yüz yüze iletişimden alıkoyan ve yalnızlaştıran bir etkisinin olduğu bilinmektedir. Ahilik sisteminde ise yâren, helva, oda, selamlık, kış ve barana sohbetleri gibi sosyalleşmenin ve karşılıklı iletişimin ilke olarak benimsendiği bir süreç görülmektedir. Yapılan bu tespitler doğrultusunda, günümüz iletişim çalışmalarına dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, iletişim, teknolojik gelişmeler, iletişim türleri.

Akhism and Communication: A Qualitative Study

ABSTRACT

Human beings have benefited from a variety of methods with the impulse to express themselves for thousands of years. These methods have found meaning through communication channels. Communication is a process involving people's understanding of each other by sharing their feelings, thoughts and knowledge. In 21st century there is a process of social transformation through developments emerged in the field of science and technology. This transformation brings about the increasingly complexity of communication among individuals. They have difficulties in finding solutions faced with various problems in the process of personal, social and organizational communication. In this study, one of the qualitative methods is used named “The Document Analysis” technique. It is aimed to make determinations about how a communication concept adopts in terms of overcoming individual problems and solving social problems of Akhism, in Turkish historical heritage and considered to be an effective model of communication in sociocultural life. In this context, it can be said that the following results stand out: Akhism performs more traditional understanding of communication by accepting older people as a master since it put their experience and knowledge of life in the center to provide transferring social memory. It can be stated that the interorganizational communication with each other is remarkable both at their works and in Zawiyah. It involves all of the social life of the individuals and convey the rules that exist in that society through its own methods. It provides the integration

of the Akhism, the product of a unifying and solidarity culture, with the communication. It can be said that Ahis make communication different by giving message to the society with the signboards hangs on workplaces and arcrafts. In addition, it is known that internet technologies have an effect that prevents and disqualifies individuals from face to face communication. In Akhism, there is the process of socialization and mutual communication such as Yaren, Helva, Oda, Selamlık, Kış and Barana conversations. In accordance with these determinations, it is given suggestions about the current communication activities.

Key Words: Akhism, communication, technological developments, communication types.

Giriş

İnsanoğlu binlerce yıldır kendini ifade edebilme arzusu ve içselleştirdiklerini diğer kuşaklara aktarabilme amacıyla çeşitli yol ve yöntemlerden yararlanmıştır. Bunun için sürekli olarak çevresiyle etkileşim ihtiyacı içerisinde olan birey bu durumun doğal bir neticesi olarak toplumsal bir varlığa dönüşmektedir. Bireylerin biyolojik bir varlıktan, toplumsal bir varlığa dönüşmesini ve kendini ifade edebilme arzusunu gerçekleştirmesini sağlayan en önemli unsurun iletişim olduğu söylenebilir (Tuna, 2012).

İletişim sayesinde bireyin, duygu ve düşünce dünyasını bir başkasına açabilmesi, bildiklerini aktarabilmesi, ihtiyaçlarını belirtip temin edilmesini sağlayabilmesi ve başkalarının dünyasını anlayabilmesi mümkün olmaktadır. Bununla birlikte, kendini ifade edebilme arzusu, bireyin en temel gereksinimlerinden birisidir. Bu yüzden hangi koşullarda olursa olsun birey kendini ifade etmenin bir yolunu bulmuştur. Başkalarıyla bir arada olma, onları anlama, kendini anlatma, karşısındakini etkileme ve böylece toplumsallaşma düşüncesi bireyin iletişim kurma amaçlarından bazılarıdır (Üstün, 2005).

Sosyal bir varlık olan birey, içinde bulunduğu topluma ayak uydurmak durumundadır. Bu uyumun sağlanması ise iletişim yoluyla mümkün olmaktadır. Birey, doğum ile başlayıp ölüm ile sonlanan tüm yaşantısı boyunca dış dünya ile sürekli iletişim ve etkileşim içerisinde. Yaşamın tümünü kapsayan iletişim sayesinde birey hayatı öğrenmekte; duygu, düşünce ve isteklerini anlatmakta ve diğer insanları anlamının yollarını keşfetmektedir (Çalışkan ve Ayık, 2015).

21. yüzyılda ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanda birçok değişim yaşanmaktadır. Yaşanan bu değişimlerden birisi de teknoloji alanında kendini gösteren gelişmelerdir. Yüksek tempolu teknoloji gelişimi ve değişimi bireylerin eğitim, sağlık, iletişim ve ulaşım altyapısı olmak üzere tüm yaşantısını etki altına almaktadır (Aktan ve Tunç, 1998). Bu etkilere bağlı olarak bireyler ve toplumlar hızla değişime uğramaktadır. Toplumlardaki değişmeyi hızlandıran en belirgin etmenlerin, bilgi, teknoloji, iletişim ve kişilerarası ilişkiler gibi alanlarda yoğunlaştığı belirtilebilir (Ünal, 2009).

Bilgilerin yazı yoluyla kayıt altına alınması ve insanlardan insanlara aktarılması zaman içerisinde gelişen teknoloji ile beraber değişim göstermektedir. Mağaralarda bulunan duvar yazılarından bugüne; sinema, televizyon, radyo, bilgisayar ve cep telefonları gibi iletişim teknolojileri ile bilgilerin yayılması ve aktarılması karmaşık bir hale gelmiştir (Miller, 1996; Tuna, 2012).

Çağın getirdiği en önemli buluşlardan birisi olan ve iletişimi daha da karmaşık hâle getiren internetin, bireylerin yüz yüze iletişim kurmasının önüne geçerek bireyleri yalnızlaştırdığı söylenebilir. İnternetin yanı sıra televizyon ile başlayan bilgisayar ve mobil cihazlar ile devam eden ekran teknolojileri bağımlılığı da bireyleri yalnız ve toplumdan soyutlanmış bir hâle getirmektedir (Sayar, 2018). Böylesi bir karmaşık iletişim sürecinin etkisi altında kalan bireylerin kişisel, toplumsal ve örgütsel iletişimde çeşitli sorunlarla karşılaştığı ve bunlara çözüm üretebilme noktasında yeterince başarılı olamadığı düşünülmektedir.

Toplumsal yaşam, bireylerin birbirleriyle iletişimlerinden oluşmaktadır. Bireyler arasındaki etkileşimden söz edilebilmesi için, bireylerin birbirlerine karşı iletişimsel eylemlerde bulunmaları gerekmektedir. Birbirlerine karşı yabancılaşmış ve soyutlanmış bireylerden oluşan bir toplumda, birlik ve beraberlikten söz edilmesi mümkün değildir. Oysa özelde bireylerin, genelde ise toplumların

gelişimi, bu bütünleşmeye bağlıdır. Bu bağlamda iletişimin, toplumsal gelişmenin önünü açan önemli faktörlerden birisi olduğu söylenebilir (Bolat, 1996).

Toplumsal bir varlık olan insanın en önemli özelliklerinden birisinin, duygu ve düşüncelerini bir başkasına aktarabilme becerisi olduğu belirtilebilir. İnsanlar, çağlar boyunca bu yeteneklerini geliştirerek etkileşimde bulunmuşlar, birbirlerinin kültürel birikimlerinden yararlanarak yeni uygarlıkların gelişimine zemin hazırlamışlardır (Bayram, Göker, Sarıkaya ve Kumandaş Öztürk, 2018). Böylece iletişim, gelişmelerin ve bilgilerin diğer insanlarla beraber sonraki nesle aktarılmasında ve toplumların dönüştürülmesinde önemli bir işlevi üstlenmektedir (Tuna, 2012).

Toplumlar, iletişim aracılığıyla kültürel kimliği ve gelenekleri korumanın yanı sıra düşünceleri ve değerleri de yaygınlaştırma olanağı bulmaktadır (Üstün, 2005). Bununla birlikte sosyokültürel zenginliğin, geçmiş birikimin etkisinde ve dönemin ihtiyaçlarından ilham alınarak tanımlanmasının ve dil yoluyla aktarılmasının, bireylere doğru iletişim anlayışı kazandırılması sürecine katkı sunacağı söylenebilir.

Günümüzdeki teknolojik gelişmelerin etkisiyle ortaya çıkan kolaylıklar ve yenilikler, bireyleri rahatlığa alıştırmakta ve birbirlerinden uzaklaştırmaktadır. Sosyal ilişkileri zayıflayan bireyler, kendi refahını düşünerek hareket etmekte ve toplum hayatı içerisinde çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu tür problemlerin önüne geçilebilmesi, topluma uyum sağlayan ve insanlarla sağlıklı iletişim kurabilen bireylerin yetiştirilebilmesi noktasında, Türk kültür mirası içerisinde yer alan sosyal sistemleri incelemek de bir yol olarak benimsenebilir.

Türk tarihinde önemli bir yeri bulunan ve geçmişte yaşanan çeşitli sorunlarla mücadele etme konusunda önemli başarılar sağlayan Ahilik sisteminin, iletişim açısından da önemli bir birikimi barındırdığı ileri sürülebilir (Bayraktar, 2006; Şimşek, 2002). Bu doğrultuda, Ahilik sisteminin iletişim anlayışının araştırılması doğru bir yaklaşım olacaktır. Türk tarihinde ortaya koyduğu başarılı performansla incelenmeye ve yararlanmaya değer bir konum elde etmiş olan Ahiliğin, uyguladığı iletişim anlayışının karakteristik ve yapısal özelliklerine ilişkin tespitlerin yapılması, bu çalışmanın temel sorununu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türk tarihi birikiminden yola çıkarak modern insanın yaşadığı iletişim kaynaklı sorunlara uygulanmış ve işlevselliği kanıtlanmış sistemlerin çözümleri doğrultusunda tespitlerde bulunmaktır. Böylelikle, bireylerin hem kendi iç dünyasında hem de toplumsal yaşamında başarılı olabilmesi için farklı bir bakış açısı sunulması amaçlanmıştır. Ayrıca, toplumu uyguladığı yöntemlerle şekillendirdiği değerlendirilen Ahiliğin iletişim anlayışı ile günümüz iletişim anlayışı karşılaştırmalı biçimde ele alınarak etkili iletişim arayışı çalışmalarına yarar sağlanması ve alanyazına katkı sunulması beklenmektedir.

Bu doğrultuda, ilk olarak iletişimin tanımı ve sınıflandırılması yapılarak Ahilikte yer alan iletişim anlayışının günümüz kavramsallaştırmasıyla neleri kapsadığı açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra, gelişen teknoloji ile beraber değişen iletişim süreci ve bu sürecin insana etkileri belirtilerek; Türk tarihi mirasında yer alan ve sosyokültürel yaşamda etkin bir iletişim modeli ortaya koyduğu düşünülen Ahilik sisteminin hem bireysel sorunları aşma hem de toplumsal sorunları çözme bağlamında nasıl bir iletişim anlayışı yansıttığına ilişkin tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Bu maksatla araştırmada başlıca şu sorulara cevaplar aranmıştır

1. İletişim nedir, sınıflandırılması nasıldır?
2. Modern iletişimin insana etkileri nelerdir?
3. Günümüz kavramsallaştırmasıyla Ahilik nasıl bir iletişim anlayışı ortaya koymaktadır?
4. Modern iletişim anlayışı ile Ahilikte görülen iletişim arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır?

Yöntem

Bu çalışma, tarihteki ve günümüzdeki uygulamaları karşılaştırmalı olarak betimlemeyi, bulgular ortaya koymayı ve alanyazına dayalı biçimde analiz etme amacını barındıran betimsel ve nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmayı Yıldırım ve Şimşek (2013); gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin takip edildiği araştırma olarak tanımlamaktadır. Bu çalışmada kullanılan doküman analizi tekniği ise, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Karasar, 2009). Bu tür çalışmalarda araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan tek başına bir veri toplama yöntemi olarak kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırma kapsamında, Ahilik ve iletişim konuları ile ilgili alanyazındaki bilimsel nitelikli eser ve dokümanlar çalışmanın amaçları doğrultusunda incelenerek analiz edilmiştir. Bu bağlamda, Ahilik sisteminin yansıttığı iletişim anlayışı çeşitli boyutları bakımından ortaya konulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Ahilik sisteminin Türk kültürünü ve medeniyetini inşa etme sürecinde önemli katkıları olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, sahip olduğu iletişim anlayışı ile toplumda ve bireyin kendi iç dünyasında meydana gelen çeşitli sorunlara çözüm sunarak yaşadığı döneme yön verdiği değerlendirilen Ahiliğin yansıtmış olduğu iletişim anlayışının doğru bir biçimde ortaya konulabilmesi için iletişim kavramının ve türlerinin açıklanmasının yerinde olacağı düşünülmektedir.

Bir Kavram Olarak İletişim ve Sınıflandırılması

Antik çağlarda jest ve mimiklerden, el kol hareketlerinden, şekiller ve görsel ifadelerle başlayıp, modern dünyaya kadar gelişimini sürdüren, içerisinde birçok anlam barındıran ve bir ağacın dalları gibi dallanıp karmaşılaşan iletişim bireylerin yaşantısında oldukça önemli bir yere sahiptir. İletişim, kavram olarak kullanıma girdiği 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar telefon, telgraf gibi basit düzeydeki iletişim araçları bağlamında ele alınmış ve bireyler arasında, söz konusu araçlar yoluyla gerçekleştirilen ileti alışverişi olarak tanımlanmıştır (Gürel, 2018).

İnsanlığın varoluşundan beri süregelen temel bir olgu olan iletişim, duygu, düşünce ya da bilgilerin çeşitli biçimlerde karşı tarafa aktarılması şeklinde tanımlanabilir (Çalışkan ve Aslander, 2014). Zengin bir geçmişe sahip olan iletişim kavramı, Latince bir sözcük olan *communicatio*; vermek, paylaşmak ya da ortak yapmak anlamına gelen *communicare* kelimesinden türemiştir (Peters, 1999). İletişim kavramının Latincedeki anlamı, bir ortaklığı, toplumsallaşmayı, birlikteliği ve toplu hâlde yaşamayı içermektedir (Güney, 2012).

Literatürde iletişim kavramına ilişkin oldukça fazla tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bir kısmı şöyle belirtilebilir: İletişim, ortak anlayışın ve bilginin bir insandan diğer insana iletilmesi sürecidir (Keyton, 2011). İnsan davranışını değiştirmek maksadıyla her türlü kavram ve sembollerin aktarılması da iletişim olarak tanımlanmaktadır (Bursalıoğlu, 2005). Tekinalp ve Uzun (2006, s. 3) ise iletişimi “psikoloji, sosyal psikoloji, toplum bilim, dil bilim, ekonomi, siyaset, felsefe ve tarih alanını da barındıran bir disiplin” olarak belirtmektedir.

Bilginin üretilmesi, aktarılması ve anlamlandırılması süreci en genel anlamda iletişimi ifade etmektedir. Bu ve yukarıda belirtilen tanımlardan yola çıkarak pek çok etkinliğin iletişim olarak tanımlanması mümkündür. İletişimi yalnızca iki insan arasında gerçekleşen bir durum şeklinde sınırlandırmak doğru bir yaklaşım olmaz. İletişimin meydana gelebilmesi için iki sistem gereklidir. Bu sistemler iki insan, iki makine, iki hayvan veyahut bir insan ile bir hayvan, bir insan ile bir makine olabilir. Özelliği ne olursa olsun iki sistem arasında gerçekleşen bilgi alışverişi iletişim olarak kabul edilmektedir (Dökmen, 2008).

İster canlı ister cansız varlık olsun iki sistem arasında gerçekleşen iletişimin farklı sınıflandırmaları bulunmaktadır. Tunç (2015) iletişim türlerini; bireyin kendisi ile olan iletişimi, kişilerarası iletişim, toplumsal iletişim, kitle iletişimi ve örgütsel iletişim olmak üzere beş başlık altında incelenmektedir. Bununla birlikte Dökmen (2008) ise iletişimin kişi-içi, kişilerarası, örgüt-içi ve kitle iletişimi olmak üzere dört ana gruba ayrıldığını belirtmektedir.

Duygu, düşünce ya da bilgilerin her türlü yolla başkalarına aktarımı olarak nitelendirilen iletişim, hayatın birçok alanını kapsamı nedeniyle çeşitli faktörlere göre sınıflandırılmaktadır. İletişim sınıflandırmaları şu şekilde belirtilebilir (Çalışkan ve Kılıç, 2018, s. 37; Fidan, 2011, ss. 55-61; Tunç, 2015, s. 12; Zıllıoğlu 2007, ss. 20-21):

Toplumsal İlişkilere göre:

- “Kişi-içi iletişim
- Kişiler arası iletişim
- Grup iletişimi
- Örgütsel iletişim
- Toplumsal iletişim”

Grup ilişkilerinin yapısına göre:

- “Biçimsel olmayan (informel)/ yatay iletişim
- Biçimsel (formel)/ dikey iletişim
- Çapraz iletişim”

Kullanılan kanal ve araçlara göre:

- “Görsel iletişim
- İşitsel iletişim
- Görsel-işitsel iletişimi
- Dokunarak iletişim
- Telekomünikasyon
- Kitle iletişimi
- Doğal araçlarla iletişim
- Yapay araçlarla iletişim”

Kullanılan kodlara göre:

- “Yazılı iletişim
- Sözlü iletişim
- Sözsüz iletişimi”

Zaman ve mekân boyutlarına göre:

- “Yüz yüze iletişim
- Uzaktan iletişim”

Bahsedilen iletişim sınıflamalarının toplumsal ilişkiler ve yaşamın doğal akışı içerisinde gerçekleştiği görülmektedir. Her toplumsal eylem ya da etkinlik gibi iletişimin de belli bir amacı ya da amaçları olduğu belirtilebilir. Belirli bir amacın yanı sıra bireylerin yaşadıkları topluma ait ortak değer, inanç, ilgi ve eğilimlere iletişim yoluyla anlam yükledikleri söylenebilir. Ahilik gibi toplumsal sistemler yoluyla bireylerin edindikleri bu anlamları gerek diğer insanlar gerekse toplumsal çevreleriyle paylaşma imkânı buldukları düşünülmektedir. Yaşanılan çevrenin, paylaşılan sosyal ortamın ve içinde bulunulan zamanın insanları çeşitli boyutları bakımından etkilediği bilinmektedir. Bu bağlamda, gelişen ve değişen zamanla birlikte farklılaşan iletişim anlayışının modern insanda neleri değiştirdiğine göz atılmasının yerinde olacağı söylenebilir.

21. Yüzyılda İletişim ve İnsan

İlk insandan bugüne kadarki geçen sürede, insanlar diğer insanlar ile aralarında bağ kurmak istemiş ve bunun için çeşitli yollara başvurmuşlardır. Çeşitli sesler çıkararak doğayı taklit ile başlayan süreç mağara duvarlarına çizilen resimler ile devam etmiştir. İnsanlar zamanla gelişerek konuşma dilini ortaya çıkarmıştır. İnsanoğlunun gelişmeye başlaması ile birlikte iletişim de gelişmeye ve değişmeye başlamış yeni iletişim olanakları doğmuştur. Konuşma dilini, yazının icadı izlemiş ve en son kitle iletişim araçlarının bulunması ve teknolojinin gelişmesi ile iletişim modern hâlini almaya başlamıştır (Karadere, 2014).

19. yüzyıldan özellikle de bu yüzyılın ikinci yarısından itibaren sanayi devrimi, bir tarafta köklü toplumsal değişimlere ve altüst oluşlara neden olurken, diğer tarafta bu değişimlere eşlik eden önemli teknolojik sıçramaları da beraberinde getirmektedir. Bu dönemde “kitle iletişim araçları” 19. yüzyılda popüler basın, 20. yüzyılda ise radyo, sinema ve televizyon serpiliş giderek toplumun geniş kesimlerine etki ederek önce bireyleri ardında da sosyal değişimleri başlatan bir konuma erişmiştir (Durdağ, 2017).

Bilim ve teknolojinin hızlı bir şekilde birbirini destekleyerek ilerlemesi, insanlığı hayal edemeyeceği bir noktaya getirmiş ve insanın pek çok değerinin elinden alınarak bir kaosun içine girmesine neden olmuştur. Zekânın ürünü olan her şey, insanı her zaman için bir önceki dönemden daha ileriye olumlu ya da olumsuz gitmesini sağlamıştır (Kozlu, 2009). Bir taraftan yeniliğin içinde bulunma isteği, diğer taraftan ise bu yeniliğin birey ve toplum üzerinde bıraktığı olumsuzlukların hissedilmesi gibi sorunlar ortaya çıkmıştır (İnel, 2000).

Günümüzde iletişim teknolojileri açısından bakıldığında, kullanılan en yaygın araçların internet ve bilgisayar olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra cep telefonları, taşınabilir ortam oynatıcıları, televizyonlar ve benzeri diğer araçlar da iletişim ortamı sunan diğer teknolojiler olarak belirtilebilir. Bu teknolojilerin temelinde ve işlevsel biçimde kullanabilmesinde hiç şüphesiz ki modern iletişim sisteminin en büyük destekçisi olan internetin oldukça önemli ve ayrı bir yeri bulunmaktadır.

1970’lerde başlayan ve 1990’lardan sonra hızla devam eden internet kullanımı, web sitelerinin, portalların yaygınlaşmasıyla kullanıcı sayısını artırmış, 2000’li yıllarda sosyal medyanın işlerlik kazanmasıyla her kesimden insanı ilgilendirecek noktalara ulaşmıştır. Günümüzün sanal ortam kullanıcıları tarafından bir alışkanlık hâline gelen sosyal medya kullanımı, her kültürden ve her kesimden geniş kitlelerin, sosyal taleplerine yanıt verirken; aynı zamanda bu ortamı eleştirenlerin odak noktasında bulunmaktadır. İnsanlar sosyal medyada günlük düşüncelerini yazmakta, bu düşünceler üzerine tartışabilmekte ve yeni fikirler ortaya koyabilmektedirler (Vural ve Bat, 2010).

İnternet, bireylerin her türlü iletişimi (bir kişiden bir kişiye, bir kişiden çok kişiye, çok kişiden çok kişiye) gerçekleştirmesi; yazılı bir metnin resim, ses ve videolarla desteklenerek yayınlanması; sohbet veya mesajlaşma sistemleri aracılığıyla anlık iletişim kurulması veya sonradan okunmak üzere mesaj gönderilmesi ve masaüstü konferans sistemleri gibi önemli olanaklar sunmaktadır (Cantoni ve Tardini, 2006; Gezer ve Koçer, 2008).

Gündelik yaşantının neredeyse merkezine giren internet, gelişen teknoloji ile birlikte erişilmesi oldukça kolay bir hâle gelmiştir. Getirdiği birçok avantajla toplum yaşantısında bir bakıma da zorunlu hâle gelen internet kullanımı bilinçli kullanılmadığı zaman bireyin sosyal ve psikolojik sağlığını tehdit eden bir durum hâline dahi dönüşebilmektedir (Ekşi-Ümmet, 2013). Gelişen bu teknoloji ve onun getirdiği modern iletişim araçları, insanlığın yaşam biçimini değiştirerek bireyleri yoğun bir uyarıcı bombardımanına tutmakta ve karşılıklı etkileşim içine girilmesi gereken zamanları kısıtlamaktadır.

Televizyon, bilgisayar ve internet gibi ekran teknolojileri ile sağlanan iletişim, diğer bireylerle bağ kurulmasının ve kişinin çevresinde olup bitenleri anlayabilmesinin önündeki en büyük engellerden birisi olarak belirtilebilir. Sürekli olarak bu ekran teknolojileri ile vakit geçirilmesi, hayatın kalan alanlarıyla ilgili duyarlılıkları da azaltmakta bireyin kendisine, sevdiklerine ve çevresine ayıracığı ilgi

ve zamanı kısıtlamaktadır. Böylece bireyler, kişisel ilişkilerini ve zaman kavramını yok sayan, benmerkezci ve duygularından uzaklaşmış bir kimliğe bürünerek çok sayıda ancak geçici ilişkilerin kurulduğu gerçek hayattan soyutlanmış sanal ses ve sohbet ile uyumuş bilince sahip kişilikler hâline gelmektedir (Sayar, 2018).

Bilişim teknolojisi ile daha hızlı ve etkin bir hâle gelen iletişim araçlarının sunduğu çoklu uyarıcı ortamına alternatif bir ortamın oluşturulmasındaki güçlük, toplumun en küçük yapı taşlarından birisi olan aile içi iletişim ve etkileşimin güçlendirilmesinde dahi engel oluşturabilmektedir. Televizyon, bilgisayar oyunları, internet gibi kişiyi edilgen olmaya iten araçlar bir süre bağımlılık düzeyinde bireyleri etkileyebilmektedir. Sosyal yaşamı sınırlamaya başlayan bağımlılık düzeyinde uzun süreli kullanımlarıyla özellikle etkileşim ve iletişim süreçlerine zarar verebilmektedir. Yüzeysel ilişki ağları, hızla vazgeçme ve sorumluluk bilincinin körelmesi, duyarsızlık gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Acat, 2013).

Bilgisayar ve telekomünikasyon ağları, dünyayı çevreleyen yeni ve yapay bir iletişim atmosferini oluşturmaktadır. Radyo linklerinden, uydu bağlantılarından ve kablo şebekelerinden oluşan bu yapay atmosfer, bütüncül ve dünyayı saran bir doku gibi, bir yerden başka bir yere sürekli sesli, görüntülü ve yazılı bilgi iletimini sağlamaktadır (Vural ve Bat, 2010). SMS ve e-mail gibi bilgi teknolojileri, Facebook, Twitter veya chat programları, internet blogları gibi iletişim arayüzleri ve YouTube gibi video paylaşım siteleri gibi yeni araçlar ve programlar iletişimin erişimini ve boyutlarını oldukça değiştirmektedir (Köchler, 2013).

Bireyler karşılıklı olarak birbirilerini tanımak için ayıracakları zamanların önemli bir kısmını yukarıda belirtilen araçların pasif alıcıları olarak harcayabilmektedir. Bu tür araçlar bazı durumlarda yaşanan iletişim sorunlarında, sorumluluklardan kaçış için bir sığınma alanına dönüşebilmektedir. Aile bireyleri fiziken bir arada geçirdikleri zamanlarda aynı mekânları paylaşımlarına rağmen ruhen ayrı yaşayabilmektedir. Bu tür araçlar bazı durumlarda yaşanan iletişimsel sorunlardan, sorumluluklardan kaçış için bir sığınma alanı olarak görülebilmektedir. İletişim sorunun çözümü için çaba harcamak yerine sorunu unutmak amacıyla bu tür araçlara sığındığında, sorun daha büyüyen bireyin karşısına çıkmakta ve ardından bunlar bireyin üstesinden gelemeyeceği büyük problemlere dönüşebilmektedir (Acat, 2013).

İnternetin gelişimi ve ona bağlı olarak iletişim teknolojilerinin çeşitlenmesi yüz yüze iletişimi bitirmesinin yanı sıra Facebook'ta olduğu gibi "bunu beğen" şeklindeki "evet" ve "hayır" gibi basit destekleme beyanları veya Twitter örneğinde olduğu gibi mesaj karakterlerinde bir sınırlama, sadece iptidai ifadelerle izin verme, aşırı basitleştirmeye ve ak kara gibi analizlere götüren sığ, basmakalıp düşünceleri ve hissiyatı besleyen bir iletişim anlayışını da beraberinde getirmektedir (Köchler, 2013).

Hiç kuşkusuz yukarıda belirtilen tüm olumsuz durumlara rağmen siber hayat yaşantıyı kolaylaştıran iletişim araçlarının başında gelmektedir. Ancak aşırı kullanılması bağımlılığa yol açtığı için beraberinde de birçok kişisel problemi getirmektedir. Ayrıca günümüzde internete telefonlarla da erişilmesiyle, cep telefonuna ve internete olan bağımlılık daha da artmaktadır (Çalışkan ve Aslander, 2014).

Televizyon ile başlayan internet, bilgisayar ve mobil cihazlar ile devam eden ekran teknolojileri bağımlılığı bireyleri yalnız ve toplumdan soyutlanmış bir hâle getirerek, bireylerin birbirini dikkatle dinlemediği, kendini ifade edemediği ve dilin etkin bir biçimde kullanılmadığı sanal bir dünya oluşturmaktadır. Bu sanal dünyada birey kendisine ve dünyaya farklı biçimde bakarak, yüz yüze kurulması çok da mümkün olmayan kimi toplumsal ilişkileri bir klavye darbesi ile başlatabilmektedir (Sayar, 2018).

21. yüzyılda gelişen teknolojiyle beraber iletişim imkânlarının çoğaldığı inkâr edilemez bir gerçektir. Ancak yukarıda belirtilen olumsuz durumlar düşünüldüğünde modern iletişimin giderek internet ve ona bağlı teknolojilerin tekelinde ilerlediği görülmektedir. Hissetmeden, yaşamadan ve

anlamadan kurulan tekdüze bir iletişim anlayışının, modern insanın tüm yaşantısını etkisi altına aldığı ve giderek yalnızlaştırdığı ileri sürülebilir.

İletişim Anlayışında Ahilik ve Modern Zaman

İnsanoğlunun ilk çağlarda mağara duvarlarındaki resimlerle başlayan, 20. yüzyılda radyo, sinema ve televizyon ile gelişerek toplumun geniş kesimlerine etki eden ve önce bireysel değişimleri ardında da sosyal değişimleri başlatan bir konuma erişen iletişim serüveni 21. yüzyılda internetle beraber bambaşka bir boyuta taşınmıştır. Bu gelişim ve değişimin etkisiyle yenilenen iletişim anlayışı birey ve toplumlar üzerinde çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Modern zamanda bireylerin ve toplumların iletişim kaynaklı yaşamış olduğu sorunlar şöyle belirtilebilir (Acat, 2013; Ekşi-Ümmet, 2013; Kozlu, 2009; Köchler, 2013; Miller, 1996; Sayar, 2018):

- Bilim ve teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi, insanlığı hayal edemeyeceği bir noktaya getirmiştir. Ancak bu hızlı değişim, bireye ve topluma ait birçok değerini yitirilmesine yol açmıştır. Bireylerin, bir kaosun içerisine sürüklenerek içi boşaltılmış kavramların tutsağı hâline geldiği söylenebilir. Bu kaos ortamını perçinleyen en önemli unsurlardan biri, internetin bulunması olmuştur.

- İnternet, gelişen teknoloji ile birlikte erişilmesi oldukça kolay bir hâle gelmiştir. İnternetle beraber bir alışkanlık hâline gelen sosyal medya kullanımı, farklı kültürlerin etkisi altında kalan bireylerin, bir araya gelerek birbirilerini tanımadan ve duygularını katmadan iletişim kurdukları tekdüze bir süreci ortaya çıkarmıştır.

- İnternete bağlı olarak iletişim teknolojilerinin çeşitlenmesi, yüz yüze iletişimi bitirmenin yanı sıra Facebook'ta olduğu gibi "bunu beğen" şeklindeki "evet" ve "hayır" gibi basit destekleme beyanları veya Twitter örneğinde olduğu gibi mesaj karakterlerinde bir sınırlama, sadece iptidai ifadelerle izin verme, aşırı basitleştirmeye ve ak kara gibi analizlere götüren sığ, basmakalıp düşünceleri ve hissiyatı besleyen bir iletişim anlayışını da beraberinde getirmektedir.

- Modern iletişim araçları, insanlığın yaşam biçimini değiştirerek bireyleri yoğun bir uyarıcı bombardımanına tutmakta ve karşılıklı etkileşim içine girilmesi gereken zamanları kısıtlamaktadır. Böylesi bir iletişim anlayışı yüzeysel ilişki ağları, hızla vazgeçme ve sorumluluk bilincinin körelmesi, duyarsızlık gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

- Televizyon, bilgisayar ve internet gibi ekran teknolojileri ile sağlanan iletişim, diğer bireylerle bağ kurulmasının ve kişinin çevresinde olup bitenleri anlayabilmesinin önündeki en büyük engellerden birisi olarak belirtilebilir. Sürekli olarak bu ekran teknolojileri ile vakit geçirilmesinin, hayatın kalan alanlarıyla ilgili duyarlılıkları azalttığı, bireyin kendisine, sevdiklerine ve çevresine ayıracağı ilgi ve zamanı kısıtladığı söylenebilir.

- Bireylerin, ekran teknolojileri bağımlılığı ile kişisel ilişkilerini ve zaman kavramını yok sayan, benmerkezci ve duygularından uzaklaşmış bir kimliğe bürünen, çok sayıda ancak geçici ilişkiler kuran ve gerçek hayattan soyutlanmış sanal sohbet ile uyuşmuş bilince sahip kişilikler hâline geldikleri ileri sürülebilir.

- Bireyler karşılıklı olarak birbirilerini tanımak için ayıracakları zamanın önemli bir kısmını, teknolojik araçların pasif alıcıları olarak harcayabilmektedir. Bu tür araçlar, yaşanan iletişim sorunlarında sorumluluklardan kaçış için bir sığınma alanına dönüşebilmektedir. İletişim sorunun çözümü için çaba harcamak yerine, sorunu unutmak amacıyla bu tür araçlara sığınıldığında, sorun daha da büyüyerek bireyin karşısına çıkmaktadır. Bu da bireyi olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

- Bilişim teknolojisi ile daha hızlı ve etkin bir hâle gelen iletişim araçlarının sunduğu çoklu uyarıcı ortamına alternatif bir ortamın oluşturulmasındaki güçlük, toplumun en küçük yapı taşlarından birisi olan aile içi iletişim ve etkileşimin güçlendirilmesinde dahi engel oluşturabilmektedir. Aile bireyleri bir arada geçirdikleri zamanlarda fiziken aynı mekânları paylaşmalarına rağmen ruhen ayrı

yaşayabilmektedir. Artık, ailede ortamında büyük olarak adlandırabileceğimiz bireyler bile bu sosyal paylaşım ortamlarına gömülme bu neticesinde kültür aktarımı olumsuz bir şekilde gerçekleşmektedir.

• Televizyon, internet, bilgisayar ve mobil cihazlar gibi iletişim teknolojileri bireyleri yalnız ve toplumdan soyutlanmış bir hâle getirerek, bireylere temel değerlerin olmadığı, karşılıklı iletişimin sağlanmadığı sanal bir dünya sunmaktadır. Bireyler, düşüncelerini sanal ortamlarda suni bir şekilde aktarmaya çalışmakta ve duygularını ise “emoji” denilen karakter biçimlendirmeleriyle sınırlandırarak temel değerlerinden iyice uzaklaşmaktadır. Modern insanın sanal ortamda, bu gerçek olmayan arkadaşlıklar ağında, gittikçe kendi kabuğuna çekilip yalnızlaştığı dile getirilebilir.

İnsanlığın teknolojik gelişmelerin ve iletişim anlayışında meydana gelen yeniliklerin etkisiyle birlikte devamlı olarak karşılaştığı problemleri belirtildikten sonra, yaşanan sorunların ana kaynağı olduğu düşünülen modern iletişimin çeşitli niteliklerinin de öne çıkarılması gerekmektedir. Bununla birlikte, Ahilerin nasıl bir iletişim anlayışını ortaya koyduğu ve modern iletişim uygulamaları arasında ne tür benzerlikler ve farklılıklar olduğunun üzerinde durulması oldukça önemlidir.

Ahilik teşkilatı, ilkel bir esnaf yapılanması olmanın ötesinde, bireylerin yaşantısının tamamını kapsayarak toplumsal kuralları, kendine özgü eğitim ve yöntemler yoluyla aktaran, birleştirici ve dayanışmacı bir kültürün ürünüdür. Ahiliğin ekonomik, sosyal ve kültürel hayatı bir bütün olarak ele alıp bireyleri tüm yönleriyle hayata hazırlaması ve bunlara uyum sağlayacak biçimde yetiştirebilme başarısı, uygulamış olduğu eğitim ilkelerinin bireylerin yaşantısıyla uyumlu olmasına bağlıdır (Yeşil ve Kart, 2018).

Ahiliğin iletişim anlayışının açıklanmasında eğitim alanında gösterdikleri etkinliklerin özel bir yeri bulunmaktadır. Ahilik sisteminde mesleki eğitim, iş başında kalfalar ve ustalar tarafından verilir. Böylece eğitim, günlük sosyal hayatın bütünlüğü içerisinde sürekli bir etkileşim ve iletişim içerisinde devam ettirilirdi. İş yerlerinde mesleki, zaviyelerde ise dinî, ahlaki ve sosyal ilişkiler eğitimi gören Ahiler; ustalarıyla kurdukları iletişim yoluyla edep ve erkân da öğrenerek geleneklerin ve kültürel mirasın aktarımını da sağlamış olurdu (Uçma, 2011).

Ahilik sistemi, bireyleri topluma karşı daha faydalı hâle getirebilmek için serbest zamanlarını değerlendirme etkinliklerini de düzenlemiştir. Ahilikte gündüz gerçekleştirilen mesleki, bilgi ve beceri eğitiminin yanı sıra çeşitli toplantılar, eğlenceler, yaren ve barana (Ahilerin bir araya gelip yaptıkları sohbetler) gibi etkinlikler yardımıyla da değer, karakter ve kişilik gelişimi yönleriyle bireylerin desteklendiği; böylece, Ahilerin yüz yüze iletişim ve etkileşim yoluyla toplumsal düzeni ve hoşgörü anlayışını sağladığı söylenebilir (Kart, 2017). Bununla birlikte, Ahiler akşamları çeşitli kültürel ve eğitsel faaliyetlerin yapıldığı zaviyelerde bir araya gelerek hem kültürel mirasın devamlılığına katkıda bulunmakta hem de bireyleri, toplumun sorunlarından ve gelişmelerinden karşılıklı iletişim ve etkileşim yoluyla haberdar etmekteydi (Uçma, 2011).

Televizyon ile başlayan bilgisayar ve mobil cihazlar ile devam eden ekran teknolojileri bağımlılığının modern insanı yalnız ve toplumdan soyutlanmış bir duruma getirdiği bilinmektedir (Sayar, 2018). Buna karşılık Ahilikte ise sosyal iletişim ve etkileşim modern insanın dünyasına kıyasla oldukça farklı ilerlemektedir. Ahiler, yâren, helva, oda, selamlık, kış ve barana sohbetleri gibi sosyalleşmenin ve karşılıklı iletişimin ilke olarak benimsendiği bir süreç ile yetiştirilmektedir (Uçma, 2011).

Ahiliğin eğitim mekânlarından birisi olan “yâren odalarında” da erkâna riayet edilerek yaşlı kimselere büyük hürmet gösterilirdi. Oturma düzeni yaş sırasına göre; en yaşlılar yâren başının yanında, gençler ise en aşağıda olacak biçimde tesis edilirdi (Yılmaz, 1995). Böylece Ahiler, yaşlı kimseleri usta ya da duayen kabul ederek onlardan etkin biçimde faydalanmış ve toplumsal hafızanın nesiller boyu aktarılmasını sağlayan geleneksel bir iletişim sistemini tesis edilebilmiştir.

Uçma'nın (2011) belirttiğine göre; Ahiliğin sosyokültürel faaliyetlerinde yer alan, gezekler, arfeneler, yâren, helva, oda ve selamlık sohbetleri gibi yaşlı ve genç Ahilerin bir araya gelerek gerçekleştirdikleri bu uygulamalar özellikleri ve yapılaş biçimleri itibarıyla sohbet meclislerine örnek verilebilir. Ahilikte görülen bu sohbet meclisleri geleneksel iletişim anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Ahilik Teşkilatı'nda, düzenli olarak kendi içinde haberleşmeyi sağlamak, birlik ve beraberliği kuvvetlendirmek amacıyla özellikle kış aylarında "yâren sohbetleri" düzenlenirdi (Köksal, 2007). Bu sohbetler esnasında, köyün ve köylünün problemlerinin konuşulduğu gibi; dini ve milli kitaplar okunur, mesleki ve ahlaki konularda değerlendirmeler yapılırdı (Çağatay, 1990; Ekinci, 2008).

Sohbet mekânları ile birlikte Ahilik Teşkilatı'nda eğitim ortamları olarak değerlendirilen zikir meclisleri, bireylerin nefsi eğitiminin gerçekleştirildiği uygulamalardır. Ahiler, iş yerleri ve zaviyeler dışında kalan mekânları da eğitim faaliyetleri içerisinde değerlendirmişlerdir (Erken, 2008). Bu bağlamda, Ahilikte hem kişiler arası iletişim hem de örgüt-içi iletişim uygulamalarından söz edilebilir.

Ahilik Teşkilatı'nda sema ve raks eğlenceden ziyade, bir eğitim yöntemi olarak kabul edilirdi. Sema'nın bir eğitim yöntemi olarak kullanıldığı, Ahilerin bu uygulamayla gönül rahatlığına kavuştuğu ve bir amaç için yapıldığı, Burgazi'nin fütüvvetnâmelerinde de ifade edilmektedir. Tasavvufi yöntemleri hayat okulu olarak gören toplulukların bir kısmında, sema yöntemi; nefsin eğitimi ve terbiyesi için kullanılan bir yol olarak görülmektedir. Bu yol, kişinin kendisiyle kurduğu iletişim olarak da değerlendirilebilir (Erken, 2008).

Yapılan bu zikir, sema ve raks uygulamaları sayesinde kişilerin daha mutlu oldukları ve icra ettikleri mesleklerinde başarılarının arttığı düşünülmektedir. Böylece Ahilerin; düşünmeyi, duygulanmayı, iç gözlem yaparak kendisinden mesaj almayı ve buna bağlı cevaplar üretmeyi sağlayarak bir iç iletişim süreci uyguladıkları söylenebilir.

Kültürel mirasın diğer nesillere aktarılması hususunda oldukça önemli bir rol üstelenen Ahiliğin, bu fonksiyonu yerine getirirken işe koştuğu; "ziyafet" ve "üç günler" toplantıları, "yâren sohbetleri" gibi sosyal etkinlikler yoluyla Ahilerin başıboşluktan kurtarılacak sanatta ustalaşmaları sağlanmış, manevi önderler vasıtasıyla da sosyal hayatın düzeni ve devamı için yönlendirilmeleri gerçekleştirilmiştir. Böylece, gençlerin bir araya gelme, birlik oluşturma eğilimleri toplumun menfaatleri doğrultusunda şekillendirilerek ahlaki açıdan gelişmiş, millî ve manevi değerlere sahip biçimde yetiştirilebilmesi sağlanmıştır (Ekinci, 2008; Uçma, 2011).

Geçmiş ile sıkı bağlar kurarak iletişimin devamlılığını sağlayan Ahi Teşkilatlarında, her sanatın bir kurucusunun bulunduğu ve onun, o sanatın duayeni olduğu bilgisi ahilere söylenir ve öğretilirdi (Erken, 2008). Bununla birlikte ustalar, ilgili sanat dalındaki manevi önderleri, ünlü şahsiyetleri ve onların hayat hikâyelerini yamaklarına anlatarak onların mesleği benimsemelerine ve uyum sağlamalarına yardımcı olunurdu. İlgili mesleğin pirinin saygıyla anılması, uyulması gereken kuralların başında gelirdi (Köksal, 2008).

Ahiliğe dâhil olma ve teşkilat içerisinde yükselme, belirli kademelere göre gerçekleştirilirdi. Bir kademeden diğerine yükselme, törenlerle yapılırdı. Ahilik Teşkilatı'nda, en alt kademeden en üst kademeye kadar çeşitli törenler görülmektedir (Erken, 2008). Ahilik Teşkilatı'nda görülen toplum ile Ahilere birer mesaj niteliği taşıdığı ve çok farklı bir anlayışla iletişimi sağladığı düşünülen törenler şöyle belirtilebilir (Çağatay, 1989, s. 160; Ekinci, 2008, ss.156-159; Yılmaz, 1995, s. 74):

- Çıraklık Törenleri (Yol atası ve yol kardeşi edinme)
- Kalfalık Törenleri (Yol sahibi olma)
- Ustalık Törenleri (İcazet)

Ahilik Teşkilatı'nda mesleki terfi törenleri insanı merkeze alan bir anlayışla uygulanırdı. Örneğin; çıraklık törenlerinde çırağın, önce Ahisinin elini, ahisinin de onun başını öpmesi, ardından orada bulunanların ellerini öpmesi, yoldaşlarıyla kucaklaşması ve kendisinin tebrik edilmesi; törene

katılan Ahileri, yakından tanınmasına ve samimiyet kurmasına vesile olurdu (Yılmaz, 1995). Benimsenen bu yolla, kişiler arası sağlıklı bir iletişimin önünün açıldığı ileri sürülebilir.

Çıraklıktan kalfalığa, kalfalıktan ustalığa geçişte mutlaka tören yapılırdı. Bu tören için iş yeri ustası Ahi Birliği'nden izin isterdi. Bu törenin icrası için gerekli olanları, iş kolunun birlik başkanlığı üstlenirdi. Birlik başkanı törene; oluşturduğu heyeti, sanatın en ünlü üstatlarını ve şehrin tüm Ahi birliklerinin başkanı olan Ahi Baba'yı davet ederdi. Bu heyet, çırak ve kalfanın o güne kadar üretmiş olduğu ürünlerin kalitesini, vasfını ve işçiliğini inceledikten sonra ahlakına, dürüstlüğüne, ürettiği malın kaliteli olduğuna kanaat getirirse, çırak ve kalfa bir üst mertebeye yükseltilirdi. Bu yükselme törenine "şet kuşanma merasimi" (Diploma Töreni) denilirdi (Demir, 1998; Tekin, 2006).

Ahilikte çok önem verilen şet kuşanma törenleri diploma törenlerinin ötesinde çok anlamlı ve kapsamlı mesajları taşırdı. Kuşatılan peştamal (ustalık için bele sarılan bez) ile peştamalin kuşatıldığı kişinin verdiği "ikrar" ile eli, beli, dili bağlanmış; alını, kapısı, kalbi açılmış sayıldığına mesajı topluma verilirdi (Göksu, 2011).

Topluma ve Ahilere teşkilatın özüne dair mesajların verildiği bu törende kalfa, kendi sanatıyla ilgili hazırlamış olduğu eseri, Ahi vekilinin başkanlığını yaptığı ustalar meclisine sunar, meclis tarafından başarılı görülmesi durumunda ustalık mertebesine yükseltilir ve Ahi vekili tarafından kulağına şu sözler söylenirdi (Kayadibi, 2000):

"Harama bakma, haram yeme, haram içme. Doğru, sabırlı, dayanıklı ol. Yalan söyleme, büyüklerinden önce söze başlama. Kimseyi kandırma, kanaatkâr ol. Dünya malına tamah etme. Yanlış ölçme, eksik tartma. Kuvvetli ve üstün durumda iken affetmesini, hiddetli iken yumuşak davranmasını bil ve kendin muhtaç iken bile başkalarına verecek kadar cömert ol." (s. 181).

Şet bağlama merasimi ile kuşağını kuşanan kimse törene katılan ya da katılamayan tüm Ahilerin kardeşi olduğu mesajını sembolik bir hareketle iletmiş olurdu (Şeker, 2011). Ahiler helal para ile alınan malzemelerden oluşan ve adeta tören havasında pişirilen helvayı dağıtarak hem topluma hem de diğer Ahilere mesaj verirdi. Bu bağlamda, törenlerde nesnelere anlam yüklenmesi ve değişik semboller kullanılması yoluyla hem bireylerin iç dünyasına hem de topluma mesaj verilmesi amacı güdüldüğü açıkça görülmektedir.

Şet kuşanma törenlerinin Kırşehir'de ve usul ve erkânın eksiksiz uygulanmak istendiği yerlerde; toprak, su, tuz, terazi, taş ve süpürge'nin bulundurulmasına dikkat edilmiştir. Ahiler, *toprağa*; hayata geline, nimet bulunan ve sonunda dönülecek olan yerin unutulmaması, *suya*; hayat buluşu, yaşayışı ve davranışı, *tuza*; yaşamın tadı, ezası ve cefasını, *teraziye*; denge tutmanın erdemi, ölçüde doğru olmanın, hak alıp hak vermenin, helal kazancın ve adaletten kaçmamanın, *taşa*; kuşatılan peştamalı erkânı ve hakkı ile taşıyanın başarılı olacağını, tuttuğu taş bile olsa altına dönüşeceğini ve hakkı savunmada taş gibi direnç göstermenin gerekliliğini, *süpürgeye*; her yerde her işte hem içte hem de dışta temizlik, yeterlilik, kanaat ve yolun açılması anlamlarını içeren mesajları yüklemişlerdir (Göksu, 2011).

Ahilerin nesnelere anlam yükleyerek toplumla iletişim kurma çabaları üyelerine verdikleri cezalara dâhi yansımaktadır. Herhangi bir sanat koluna mensup Ahi'nin ürettiği bir ürünün standartları sağlayamadığı tespit edildiğinde, yiğitbaşı ceza verilecek esnafın işyerine giderek halkın ve diğer esnafın gözü önünde dükkânını kilitler, dükkân sahibinin sağ ayağındaki pabucu çıkartarak iş yerinin damına atardı. Böylece bu esnafın kuralları çiğnediği sebebiyle "yolsuzluk" ettiği duyurulmuş olurdu (Ekinci, 2008). Bu geleneğe Ahilikte "pabucu dama atma" adı verilirdi (Tokgöz, 2012).

Üretmiş olduğu ürün hileli bulunan esnafın pabucunun dama atılması artık Ahilik ile bağının kalmadığı, ilgili mesleği ülke sınırları içerisinde bir daha yapamayacağı ve arkadaşları arasında da itibarının yok olacağı mesajlarını taşırdı. Bu ve benzeri örneklerden de anlaşılacağı üzere Ahilerin, törenlerde kullanılan malzemelere, giydikleri kıyafetlere ve verdikleri cezalara çeşitli anlamlar

yükleyerek iletişimi ve diğer insanlara mesaj verme amacını çok farklı bir boyuta taşıdıkları ileri sürülebilir.

Toplum ile birey arasında gerçekleşen iletişimi oldukça hassas bir şekilde sağladıkları düşünülen Ahiler, tabii oldukları sanat, meslek ve iş yeri alanlarının geleneklerine ve pirlerine olan bağlılıklarını dükkânlarına astıkları levhalar ile anlatmaya çalışmışlardır. Böylece, hizmet etikleri topluma farklı bir iletişim yöntemi ile mesaj vererek sosyal bağların sorunsuz bir biçimde kurulmasını hedeflemişlerdir. İş yerlerine asılan levhaların bazıları şöyle gösterilebilir (Çağatay, 1989, ss. 167-169):

Bir bakkal dükkânında:

*“Veresiye vermeyi etmedim âdet
Alıp da vermeyenler çoğaldı gayet,
Tahsile kalmadı katiyen takat,
Verip de pişman olamam nihayet.”*

Bir aşçı dükkânında:

*“Her taamin lezzeti ta ki dimağdan çıkar,
Tuz ekmek hakkını bilmeyen akıbet gözden çıkar.”*

Bir helvacı dükkânında:

*“Dolandım misl-i cihan bulmadım başıma bir taç,
Ne eğride tok gördüm ne doğruda aç.”*

Bir berber dükkânında:

*“Her seherde besmeleyle açılır dükkânımız,
Hazret-i Selman Pak’tır pirimiz üstadımız.”*

Marangoz dükkânında:

*“Safa geldin ey misafir, ısmarla kahve içelim,
İşçi ile sohbet olmaz; bir merhaba der, geçelim.”*

Han ve otellerde:

*“Bu dükkân öyle bir dükkândır her ulusu bâsafa (rahatlık),
İçinde sakın olanlar çekmesin asla cefa
Bir gelen bir dahi gelsin demesin ki bivefa (vefasız).”*

Ahilerin hayat anlayışları özelinde o devrin sosyal hayatına, alışveriş adabına ve kişisel ilişkilere dair birçok mesaja ulaşılabilir. Zira Ahiliğin koymuş olduğu kurallar yalnızca Ahilere mahsus değil, aksine toplumun tüm kesimlerini etkileyen ve hayatın neredeyse her anında yaşanan bir gerçekliktir. Çeşitli mesleklere mensup insanlardan oluşan Ahilerin, o dönemin toplumunda yaşayan bireyler tarafından tanınması ve benimsenmesi oldukça doğal bir durumdur. Toplum tarafından benimsenme ve tanınmanın yanı sıra Ahilerin kullandıkları doğru iletişim yöntemleriyle de toplumsal bütünleşmeyi sorunsuz bir şekilde sağladıkları ileri sürülebilir.

Sonuç ve Tartışma

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte yaşanan iletişim sorunlarının, bireylerin yaşantısının neredeyse tamamını etkisi altına aldığı görülmektedir. Bireylerin yaşamış olduğu sorunlar, doğal olarak toplumları da etkilemektedir. Bu noktada Ahilik gibi tarihte başarıyla uygulanmış olan sosyal sistemlerin, iletişim alanında yaşanan problemlere getirmiş olduğu yaklaşımlar oldukça önemlidir. Bireylerin ve toplumun yaşadığı iletişim kaynaklı sorunlara, uygulanmış ve işlevselliği kanıtlanmış sistemlerin çözümleri doğrultusunda tespitlerde bulunmayı amaçlayan bu çalışmada başlıca şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İletişim, insan davranışını değiştirmek amacıyla her türlü kavram, sembol ve ortak anlayışın bir insandan diğer insana iletilmesi süreci olarak tanımlanabilir. İletişim; toplumsal ve grup ilişkilerinin yapısına, kullanılan kanallara, araçlara, kodlara, zamana ve mekâna göre sınıflandırılabilir. Bununla birlikte Dökmen (2008) ise iletişimin kişi-içi, kişilerarası, örgüt-içi ve kitle iletişimi olmak üzere dört ana gruba ayrıldığını belirtmektedir.

Yaşadığı dönem içerisinde hem bireyin hayatına hem de toplumsal yaşantıya yön veren Ahiliğin iletişim sürecini anlam paylaşımı olarak ele aldığı ve amaçlarını da iletişim yoluyla sağladığı ileri sürülebilir. Bununla birlikte Ahiliğin, günümüz kavramsallaştırmasıyla toplumsal ve grup iletişimini etkin bir şekilde kullandığı; kanallara, araçlara, kodlara, zamana ve mekâna göre farklılaşan bir iletişim anlayışını yansıttığı belirtilebilir.

Ahiler, iletişim yoluyla iş yerlerinde mesleki; zaviyelerde ise dinî, ahlaki ve sosyal ilişkiler ile ustalarından edep-erkân da öğrenerek geleneklerin ve kültürel mirasın aktarımını sağlamıştır. Bunun yanı sıra, gündüz gerçekleştirilen mesleki, bilgi ve beceri eğitimi ile birlikte çeşitli toplantılar, eğlenceler, yâren ve barana sohbetleri gibi etkinliklerle yüz yüze iletişim ve etkileşim kurularak toplumsal düzen ve hoşgörü ortamı oluşturulmuştur. Buna karşılık modern iletişim anlayışında ise bireylerin yaşantısında bir alışkanlık hâline gelen sosyal medya kullanımı ile farklı kültürlerin etkisi altında kalan bireylerin, biraraya gelerek birbirilerini tanımadan ve duygularını katmadan iletişim kurdukları bir süreç görülmektedir. Bununla birlikte, Köchler (2013) çalışmasında Facebook'ta olduğu gibi “bunu beğen” ya da “evet” ve “hayır” gibi basit destekleme beyanları veya Twitter gibi mesaj karakterlerinde bir sınırlama, sadece iptidai ifadelerle izin verme, aşırı basitleştirmeye ve ak kara gibi analizlere götüren sığ ve basmakalıp düşünceleri besleyen bir iletişim anlayışının da bireyleri etkisi altına aldığını belirtmektedir.

Sayar (2018) ise çalışmasında televizyon ile başlayan bilgisayar ve mobil cihazlar ile devam eden ekran teknolojileri bağımlılığının modern insanı yalnız ve toplumdan soyutlanmış bir hâle getirdiğini ileri sürmektedir. Böylesi bir bağımlılık yüzeysel ilişki ağları, hızla vazgeçme, sorumluluk bilincinin körelmesi, duyarsızlık, bireyin kendisine, sevdiklerine ve çevresine yeterince zaman ayırmaması gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Böylece, hissetmeden, yaşamadan ve anlamadan kurulan tekdüze bir iletişim anlayışı ile, modern insanın tüm yaşantısının etkilendiği ve giderek yalnızlaştığı ileri sürülebilir. Buna karşılık Ahilikte ise sosyal iletişim ve etkileşim modern insanın dünyasına kıyasla oldukça farklı ilerlemektedir. Yâren, helva, oda, selamlık, kış ve barana (Ahilikte görülen sohbetler) gibi sosyalleşmenin ve karşılıklı iletişimin ilke olarak benimsendiği uygulamalar görülmektedir. Ayrıca, Ahiler akşamları çeşitli sosyal ve eğitsel faaliyetlerin yapıldığı zaviyelerde bir araya gelerek hem kültürel mirasın devamlılığına katkıda bulunmuş hem de bireyleri, toplumun sorunlarından ve gelişmelerinden karşılıklı iletişim ve etkileşim yoluyla haberdar etmiştir.

Ahilik Teşkilatı'nda görülen zikir meclisleri ile bireylerin nefsi eğitiminin gerçekleştirildiği ve içsel iletişimin sağlandığı uygulamalar olarak belirtilebilir. Bu bağlamda, Ahilikte hem kişi içi-kişiler arası iletişimin hem de örgüt-içi iletişimin varlığından söz edilebilir. Ahiliğe dâhil olma ve teşkilat içerisinde yükselme amacıyla yapılan törenlerin hem bireylere hem de topluma mesaj verme amacı taşıdığı ileri sürülebilir. Göksu (2011) çalışmasında, Ahilikte görülen önemli törenlerden birisi olan şet kuşanma merasiminde kuşatılan peştamal ile peştamalin kuşatıldığı kişinin “ıkrar” ile (eli, beli, dili) bağlanmış, (alını, kapısı, kalbi) açılmış sayıldığına dair mesajların verilmesini bu duruma örnek olarak belirtmektedir.

Şet kuşanma töreninde Ahilerin helal para ile alınan malzemelerden oluşan helvayı dağıtarak hem topluma hem de Ahilere mesaj vermeyi amaçladıkları belirtilebilir. Hatta yapılan helvanın dağıtımını uzak yakın fark etmeksizin çeşitli yerlere yollayarak helal yollardan üretim yapılması konusunda da mesaj vermeye çalıştıkları ileri sürülebilir. Ahiler giydikleri elbiseleri de rengine göre sınıflayıp her bir renge ayrı bir anlam yüklemişlerdir. Gök, yeşil, ak ve kara şeklinde belirledikleri renklerden oluşan kıyafetleri giyinmeyi tercih etmişlerdi. Buna göre ak ve yeşil rengin hayata; gök ve kara renklerin ise sağlığa işaret ettiğine inanılırdı (Şeker, 2011). Bu durumun iletişimin kullanılan kanal ve araçlara göre sınıflandırılmasına örnek teşkil ettiği söylenebilir.

Şet kuşanma törenlerinde Ahiler, *toprağa*; hayata gelinen, nimet bulunan ve sonunda dönülecek olan yerin unutulmaması, *suya*; hayat buluşu, yaşayışı ve davranışı, *tuza*; yaşamın tadı, ezası ve cefasını, *teraziye*; denge tutmanın erdemi, ölçüde doğru olmanın, hak alıp hak vermenin, helal kazancın ve adaletten kaçmamanın, *taşa*; kuşatılan peştamalı erkânı ve hakkı ile taşıyanın başarılı olacağını, tuttuğu taş bile olsa altına dönüşeceğini ve hakkı savunmada taş gibi direnç göstermenin gerekliliğini, *süpürgeye*; her yerde her işte hem içte hem de dışta temizlik, yeterlilik, kanaat ve yolun açılması anlamlarını içeren mesajları yüklemişlerdir (Göksu, 2011). Böylece Ahiler, nesnelere çeşitli anlamlar yükleyerek toplumla farklı bir boyutta iletişim sağlamışlardır.

Ahilerin nesnelere anlam yükleyerek toplumla iletişim kurma çabaları üyelerine verdikleri cezalarda da görülmektedir. Herhangi bir sanat koluna mensup Ahi'nin ürettiği bir ürünün standartları sağlayamadığı durumlarda verilen “pabucu dama atma” cezası sembolik bir eylemle topluma yapılan bu yanlışlığını anlatan ince bir mesajın yansımaları olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte Ahiler, iş yerlerine astıkları levhalara dahi anlam yükleyerek farklı bir boyutta toplumla iletişimi sağlamışlardır. Bu levhalarda yer alan mesajlarda Ahilerin hayat anlayışları özelinde o devrin sosyal hayatına, alışveriş adabına ve kişisel ilişkilere dair birçok mesaja ulaşılabilir. Levhalarda yer alan sözler ile verilen bu mesajlar yardımıyla sorun çıkarması muhtemel durumların önüne geçilmeye çalışıldığı ileri sürülebilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak Ahiliğin yansıttığı iletişim anlayışı çerçevesinde, modern dünyada yaşanan iletişim problemlerine çözüm üretme çabalarına katkı sunmak amacıyla şunlar önerilebilir:

Geleneklerin ve kültürel mirasın kaybolmaması adına sivil toplum kuruluşları ve belediyeler eliyle sohbet meclisleri düzenlenerek yüz yüze iletişim ve etkileşim teşvik edilmelidir. Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yöresel sorunların tartışıldığı ve bireysel sorunların ele alındığı toplumsal kaynaşma günleri düzenlenmelidir. Çalışma yaşamında sağlıklı iletişim ve verimliliğin artırılması amacıyla çalışan, işveren ve yönetici iş birliğiyle mesai içi ya da dışı fark etmeksizin “sosyal etkinlik” saatleri yapılmalıdır. Son olarak, hizmet üreten kişilerin iş alanlarıyla ilgili diyaloglardan kaynaklı yanlış anlaşılmanın önüne geçilmesi amacıyla nesnelere anlam yükleyerek topluma mesaj verme çabalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Acat, M. (2013). *Aile içi uyumlu etkileşim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aktan, C. C. ve Tunç, M. (1998). Bilgi toplumu ve Türkiye. *Yeni Türkiye Dergisi*, 4(19), 118-134.
- Bayraktar, F. (2006). "Ahiliğe felsefi bir bakış", *II. Ahi Evran-ı Veli ve Ahilik Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri (13 Ekim 2006)* içinde. (ss. 83-88). Kırşehir: AEÜ Ahilik Kültürünü Araştırma Merkezi.
- Bayram, A., Göker, S. D., Sarıkaya, H. S. ve Kumandaş Öztürk, H. (2018). Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi verilen eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının sınıf içi iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 77-94.
- Bolat, S. (1996). Eğitim örgütlerinde iletişim: H.Ü. Eğitim Fakültesi uygulaması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(12), 75-80.
- Bursalıoğlu, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Cantoni, I. ve Tardini, S. (2006). *Internet*. New York, NY: Routledge.
- Çağatay, N. (1989). *Bir Türk Kurumu olan Ahilik*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Çağatay, N. (1990). *Ahilik nedir?* Ankara: Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları.
- Çalışkan, N. ve Aslenderen, M. (2014). Aile içi iletişim ve siber yaşam: Teorik bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 263-277.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çalışkan, N. ve Kılıç, E. (2018). *Eğitsel süreç ve beden dili*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demir, G. (1998). *Türk kültürü Ahilik*. İstanbul: Ahilik Araştırma ve Kültür Vakfı Yayınları.
- Dökmen, Ü. (2008). *İletişim çatışmaları ve empati (38. Baskı)*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Durdağ, B. (2017). Toplumsal değişim sürecinde iletişim ve teknoloji: Erken dönem iletişim kuramlarının eleştirel bir değerlendirmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(1), 269-287.
- Ekinci, Y. (2008). *Ahilik (10. Baskı)*. Ankara: Özgün Matbaacılık.
- Ekşi, F. ve Ümmet, D. (2013). Bir kişilerarası iletişim problemi olarak internet bağımlılığı ve siber zorbalık: psikolojik danışma açısından değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 91-115.
- Erken, V. (2008). *Bir sivil örgütlenme modeli: Ahilik (4. Baskı)*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Fidan, M. (2011). *İletişim kurmak istiyorum*. Konya: Tablet Kitabevi.
- Gezer, A. ve Koçer, S. (2008). Uzaktan eğitimde sesli ve görüntülü yayınların İnternet üzerinden aktarılması. *Gazi Üniversitesi Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 87-92.
- Göksu, S. (2011). *Kırkambar Ahilik tarihöncesinde başlar Sonsuzdan Gelir, Sonsuza Gider*. İstanbul: Uranus Yayınevi.
- Güney, S. (2012). *Örgütsel davranış (2. Baskı)*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Gürel, A. (Haziran, 2018). *İletişim nedir? İletişim neden önemlidir? iletişim türleri nelerdir?*. <https://www.brandingturkiye.com/iletisim-nedir-iletisim-neden-onemlidir-iletisim-turleri-nelerdir/> adresinden 27.11.2018 tarihinde erişilmiştir.
- İnel, B. (2000). *Bilgi çağında 2000'li yıllarda, resim sanatı ve teknolojinin yeni sentezi*, Bilgi Çağı ve Sanat VI. Ulusal Sanat Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları.
- Karadere, Y. (2014). *Kişilerarası iletişim sürecinde İza fiyet Teorisi'nin rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Konya.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi (19. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kart, M. (2017). *Değerler eğitiminde bir model olarak Ahilik*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kırşehir.
- Kayadibi, F. (2000). Anadolu Selçuklular döneminde Ahi Teşkilatında eğitim. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 26(26), 177-188.
- Keyton, J. (2011). *Communication and organizational culture: A key to understanding work experience* (2nd. Edition). California: SAGE Publications.
- Kozlu, D. (2009). Teknolojik gelişmelerin toplum ve sanat yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 3(1), 14-21.
- Köchler, H. (2013). Yeni sosyal medya ve 21. yüzyılda iletişim: Diyalog mümkün mü?. *Dîvân: Journal of Interdisciplinary Studies/Dîvân: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 35(2), 223-242.
- Köksal, M. (2007). *Ahilik kültürünün dün ve bugün* (3. Baskı). Ankara: Kırşehir Belediyesi Eğitim Kültür Daire Başkanlığı Yayınları.
- Köksal, M. F. (2008). *Ahi Evran ve Ahilik* (2. Baskı). Kırşehir: Kırşehir Valiliği Kültür Hizmeti.
- Miller, C. R. (1996). *Communication in the 21st century: The original liberal art in an age of science and technology*. Raleigh: Center for Communication in Science, Technology, and Management Publications North Carolina State University.
- Peters, J. D. (1999). *Speaking into the Air: A History of the Idea of Communication*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sayar, K. (2018). *“Yavaşla”* (2. Baskı). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Şeker, M. (2011). *Türk İslam Medeniyetinde Ahilik ve Fütüvvet-nâmelerin Yeri*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Şimşek, M. (2002). *Ahilik: Tky ve tarihteki bir uygulaması*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Tekin, M. (2006). Bir sosyal kontrol aracı olarak Ahilik ve toplumsal dinamikleri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21(21), 219-235.
- Tekinalp, Ş. ve Uzun, R. (2006). *İletişim araştırma ve kuramları*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Tokgöz, Z. (2012). *Geçmişten gelen ışık Ahi Evran ve Ahilik sistemi* (1. Baskı). Ankara: Pelin Ofset Matbaacılık.
- Tuna, Y., Birsen, Ö., Erzurum, F., Küçük, M., Ünal Çolak, F. ve Özkoçak, L. (2012). *İletişim*. İçinde Vural, İ. (Ed.), *İletişim kavramı ve iletişim süreci* (ss. 2-23). Ankara: Pegem Akademi.
- Tunç, R. (2015). *Okul yöneticilerinin iletişim yeterliliklerinin öğretmenlerin stres düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi (Trabzon Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Uçma, İ. (2011). *Bir sosyal siyaset kurumu olarak Ahilik* (1. Baskı). İstanbul: İşaret Yayınları.
- Ünal, Y. (2009). Bilgi toplumunun tarihçesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 5, 123-144.
- Üstün, B. (2005). Çünkü iletişim çokşeyi değiştirir! *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 8(2), 88-94.
- Vural, Z. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar University*, 5(20), 3348-3382.
- Yeşil, R. ve Kart, M. (2018). Değer eğitimi modeli olarak Ahilik. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 161-177.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (1995). *Ahilikte din ve ahlak eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.
- Zılhoğlu, M. (2007). *İletişim nedir?* İstanbul: Cem Yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

For thousands of years humanity has benefited from various ways and methods in order to be able to express itself and internalize what it has to other generations. These ways and methods have found meaning through communication channels (Üstün, 2005). In the 21st century, many changes take place in economic, social, political and cultural fields. This era of transformation and renewal brings about a situation in which individuals' communication with each other is becoming increasingly complex. The development of internet and display technologies and the diversification of the means of communication affect every moment of the lives of individuals (Ünal, 2009).

As a result of technological developments, the conveniences and innovations that have emerged are adapting people to comfort and cause longer distances between. Individuals who are weakening their social relations act with their own well-being in mind and face various problems in the social life. In order to prevent such problems, to adapt to the society and to establish healthy communication with people, the understanding of Ahi communication system, which left a mark in our history, can be regarded as a tool. In this context, the main aim of this study is defining the structural characteristics of the Akhism, which has gained a high importance to be examined and benefited with its successful outcomes in Turkish history.

This study aims to make determinations in line with the solutions of the systems with proven functionality and applied to the problems arising from the Turkish historical accumulation. Thus, it can be said that the effect of sociocultural wealth on past accumulation, inspired by the needs of the period and the transfer of language through language will contribute to gaining a correct understanding of communication to individuals. In addition, it is expected that Ahi's communication approach, which is considered to be a tool shaping the society with effective methods, will be handled in a comparative manner with today's communication approach.

In this context, the historic Ahi System has been evaluated about the methods, it used to solve personal problems and contribute to the solutions of social problems through communication practices, and the answers to the following questions were sought:

1. What is communication and what is its classification?
2. What are the effects of modern communication on people?
3. What kind of a communication does Ahi System uses in terms of Contemporary Understanding?
4. What are the similarities and differences between modern communication and the communication in Ahi System?

Method

This study is a descriptive and qualitative research, which aims to describe the practices in history and present in a comparative manner, to present the findings and to analyze them based on literature. This study, which is carried out by using the technique of document analysis of qualitative research methods, includes analysis of written materials containing information about the targeted cases or facts (Karasar, 2009). In such studies, the researcher can use the data he needs as a standalone method of data collection without the need for observation or interview (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Within the scope of the research, scientific works and documents related to Ahi System and communication issues were analyzed according to the aims of the study. In this context, the understanding of communication reflected by the Ahi system is presented in various dimensions.

Results and Discussion

In this study, which aims to make determinations in line with the solutions of the systems with proven functionality following the application to the arising personal communication problems in the society, the following main conclusions are reached:

Ahi society members realized the cultural heritage and customs transfer through communication with the help of masters who served at their own workplaces as professionals or at the religious facilities via social relations as consultants combining the moral values and virtues. (Uçma, 2011). In addition to the professional, knowledge and skills training carried out during the daytime, the Akhism has formed an environment of social order and tolerance by providing face to face communication and interaction through activities such as various meetings, entertainments, home and barana conversations (Kart, 2017).

Ahi Society members gathered in the lodges where various cultural and educational activities were held in the evenings to contribute to the continuity of cultural heritage and inform individuals about the social problems using mutual communication and interaction (Uçma, 2011). It is known that display technologies addiction based on computer and mobile devices isolate the individuals from the society (Sayar, 2018).

On the other hand, in Ahi System, the social communication and interaction are quite different compared to the modern man's world. There are practices in which socialization and mutual communication are adopted as a principle in the Ahi System; such as yâren, halva, rooms, greetings, winter and barana (chats in Ahilik) (Uçma, 2011).

It can be argued that the acceptance ceremonies in the Ahi Order and celebrations for moving to the upper levels in the organization intend to send messages to both individuals and society. The registered Ahi member is safe and would not harm anybody with words or activities message was conveyed to the community through one of the most important ceremonies namely the loincloth congregation (Göksu, 2011).

At the ceremony, the Ahi members gave messages to both the community and the Ahi members through serving halva made of halal money. In fact, it can also be suggested that the serving of the halvah is carried out in various distant or close places to give the positive message for advertising or propaganda (Göksu, 2011). Ahi Members convey messages according to the colors of the clothes they wear. Sky, green, white and black colored clothes were preferred by them. According to this, the green and the white color refers to life; the sky and black colors were believed to refer to health (Şeker, 2011).

The efforts of the Ahi membes to communicate with the society by giving meanings to the objects are also observed in their punishment rules. When it was understood that a product produced by an Ahi member could not meet the standards, he would lock his shop in front of the public and other tradesmen, and throw his right side shoe to the shop roof (Ekinçi, 2008). This tradition was called the end up in the knacker's yard (Tokgöz, 2012).

Ahi Members, even in the plates they hung at the shops communicated with the community (Çağatay, 1989). Many messages about the social life, shopping and personal relations of the period were given in these plates.

Recommendations

Based on the results of the research, in the framework of the communication understanding reflected by the Ahi-order, it can be suggested to find solutions to the communication problems of the present era and offer various contributions:

Face-to-face communication and interaction should be encouraged by organizing chats with non-governmental organizations and municipalities to prevent the loss of traditions and cultural heritage. Social cohesion days should be organized in which individual problems are discussed through local governments and non-governmental organizations.

In order to increase healthy communication and productivity in working life, it can be suggested that social activity hours can be made with the employer and manager cooperation, regardless of whether they are in or out of work. In order to prevent misunderstandings arising from the dialogues about the work areas of the service providers, efforts should be made to disseminate messages to the society by giving meaning to the objects.